

УДК 004.78:657.2

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ З УРАХУВАННЯМ СПЕЦИФІКИ ПІДПРИЄМСТВА

*Писарчук О.В., к.е.н., доцент,
Уварова В.С., здобувач (ХНЕУ)*

У статті представлено основні методичні підходи створення автоматизованих інформаційних систем обліку з урахуванням специфіки підприємств, на прикладі програмного продукту «ІС:Бухгалтерія». Визначено переваги та недоліки кожного з методичних підходів.

Ключові слова: автоматизація систем обліку, специфіка підприємств, розробка, аналіз, конфігурація програми.

Постановка проблеми. В ринкових умовах значно збільшуються потреби в оперативній, якісній і повній обліковій інформації, як для системи управління підприємством, так і для користувачів різних категорій. Важливим чинником, який сприяє своєчасному забезпеченню обліковою інформацією власників, бухгалтерів, інвесторів та інших користувачів є впровадження автоматизованих інформаційних систем обліку (АІСО) на базі комп'ютеризації. Для більшості підприємств цей процес починається з автоматизації саме бухгалтерського обліку.

На сьогоднішній день в економічному середовищі України існує ціла низка підприємств, які мають свою специфіку в обліку, а саме, туристичні, транспортні організації, підприємства житлово-комунального господарство тощо. В наслідок цього, такі підприємства для ведення бухгалтерського обліку не можуть використовувати сучасні стандартні програмні продукти в «чистому» виді, тобто без внесення в них відповідних корективів. Таким чином, особливої актуальності набуває не тільки проблеми щодо необхідності коригування та адаптації існуючих програмних продуктів відповідно особливостям обліку зазначеної групи підприємств, а й визначення та удосконалення можливих методичних підходів до автоматизації обліку підприємств з урахуванням їх специфіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемі створення АІСО в останні роки приділяється багато уваги у вітчизняних наукових та зарубіжних авторів, таких, як А.Берези [2], О.Дубій [3], В.Завгороднього [4], В.Савченко, С.Івахненкова [5], А.Пилипенко [7] та інші. Автори досліджують проблеми загальної організації обліку, організації автоматизованого обліку; проблеми автоматизації облікових процесів на різних ділянках обліку, однак, на сьогоднішній день, залишається ряд дискусійних моментів, які потребують вирішення. Так, розробники програмних продуктів для автоматизації бухгалтерського обліку здебільшого орієнтовані на

масового споживача, тому відповідне програмне забезпечення носить уніфікований характер і потребує відповідного коригування при впровадженні на підприємстві. Однак в науковій літературі відсутні публікації, щодо питань теорії і практики впровадження та вдосконалення АІСО, які б дозволяли враховувати специфічні особливості діяльності підприємства та їх організацію обліку.

Метою статті є вдосконалення методичних підходів до автоматизації обліку з урахуванням специфіки підприємств на прикладі програмного продукту «ІС: Бухгалтерія».

Вклад основного матеріалу. Тільки за умови комплексного використання комп'ютерної техніки та професійних програмних засобів облікова інформаційна система може оперативно надавати необхідну інформацію для потреб управління підприємством [1].

Практика свідчить, що через специфічні облікові особливості підприємств, інші об'єктивні та суб'єктивні причини, значна кількість підприємств застосовують не стандартні продукти, такі, як, наприклад, «ІС:Бухгалтерія», а переважно власні програмні продукти. Для зазначених підприємств основними і найбільш впливовими факторами господарської діяльності, які стимулюють процес автоматизації обліку, є наступні [6]:

- специфіка обліку підприємств;
- недосконалість державного регулювання;
- суттєві відмінності між бухгалтерським і податковим обліком;
- відсутність галузевих методичних рекомендацій щодо особливостей застосування П(С)БО та складання фінансової звітності.

Однак, слід зазначити, що у більшості випадків, програмні продукти бухгалтерського обліку, які застосовуються підприємствами окремих галузей, далеко не всі відповідають сучасним вимогам.

Таким чином для більш якісного та

оперативного обліку на підприємствах окремих галузей пропонується, за допомогою альтернативних методичних підходів, впровадити програму «ІС:Бухгалтерія».

Враховуючи особливості структури управління підприємства, положення про облікову політику, організаційну структуру бухгалтерії,

рівень комп'ютеризації, терміну, коли було розпочато впровадження програми «ІС:Бухгалтерія», підприємством можуть бути використанні різні методи впровадження цієї програми. Виходячи з цього, авторами пропонується два методи впровадження програми «ІС:Бухгалтерія» (табл 1).

Таблиця 1

Альтернативні методи автоматизації обліку

Показник	Заходи при впровадженні			
	Перший метод	перевага «+», недолік «-»	Другий метод	перевага «+», недолік «-»
Зміна плану рахунків	план рахунків програми змінюється	«+» / «-»	план рахунків програми не змінюється	« - »
Поглиблення аналітичного обліку	шляхом відкриття субрахунків	«+» / « - »	шляхом збільшення рівня структури і кількості довідників	«+»
Процес впровадження АІСО	процес навчання та введення даних в програму передє процесу вдосконалення системи бухгалтер-ського обліку відповідно до П(С)БУ	«+»	процес вдосконалення бухгалтерського обліку відповідно до П(С)БУ передє процесу навчання і введення даних в програму	« - »
Можливість використання автоматизованих форм документів	можливість використання достатньо малою кількістю автоматизованих форм звітності	« - »	можливість використання у повному обсязі автоматизованих форм звітності	«+»
Наслідки змінення типової конфігурації	несумісність зміненої конфігурації з новими програмними продуктами «ІС»	« - »	Сумісність зміненої типової конфігурації з новими програмними продуктами «ІС»	«+»

Перший метод базується на зміні типової конфігурації відповідно до робочого плану рахунків підприємства. Другий метод базується на збільшенні рівнів структури і кількості довідників при незмінній конфігурації програми «ІС:Бухгалтерія».

При впровадженні АІСО як за першою, так і за другою методикою є позитивні та негативні сторони. Так, при впровадженні першої методики серед наявних переваг вважаємо за доцільне виділити наступне:

- змінений план рахунків повністю відповідає робочому плану рахунків підприємства, що полегшує адаптацію бухгалтерів до роботи в програмі;
- залишається незмінним підхід ведення аналітичного обліку;
- за допомогою нових впроваджень краще розкривається специфіка підприємства.

Проте, поряд із зазначеними перевагами впровадження першої методики існує ряд недоліків, які призводять до необхідності вирішення певних проблем, в тому числі наступних: існує потреба в постійному оновленні та

допрограмуванні програми, оскільки змінена конфігурація несумісна з новими програмними продуктами «ІС»; при збільшенні кількості субрахунків, значно ускладнюється процес сприймання оборотно-сальдових відомостей за всіма рахунками. Слід зазначити, що при постійній зміні законодавства та нормативної бази України, а також швидкому розвитку програмного забезпечення підприємству доцільно отримувати безкоштовні послуги із забезпечення новими версіями програми.

Впровадження підприємством другої методики автоматизації обліку дозволяє досягти більшої ефективності, оскільки вона базується на застосуванні типової конфігурації програми «ІС:Бухгалтерія». В свою чергу, це обумовлює наявність певних переваг, а саме:

- можливість вивчення і використання функціональних можливостей програми «ІС:Бухгалтерія», зокрема, автоматизованих форм документів;
- можливість прийняття більш раціональних і ефективних управлінських рішень, завдяки вдосконаленню аналітичного обліку,

шляхом впровадження нових структурних рівнів довідників;

- можливість без додаткового допрограмування застосовувати всі оновлення програмного продукту.

Однак, застосування другого методу при впровадженні автоматизованої системи обліку також має ряд недоліків, в тому числі серед найбільш вагомих можна виділити наступні: робочий план необхідно налаштовувати відповідно до плану рахунків типової конфігурації програми; можливість впровадження методики тільки на початку року, коли в облікову політику ще можна внести зміни.

Таким чином, застосування підприємством будь-якої з зазначених методик має свої переваги та недоліки. Рішення, щодо обрання оптимального методичного підходу до автоматизації обліку, доцільно приймати спираючись на результати порівняльного аналізу можливих варіантів, виходячи зі ступеню значимості кожного з критеріїв, а також з урахуванням особливостей структури підприємства, специфіки діяльності та характерних відмінностей в організації обліку.

Поряд з цим, автори вважають за доцільне враховувати той факт, що чим менше відбувається зміна типової конфігурації програми, тим менше необхідно витратити грошових коштів на інформаційне і технічне впровадження програми.

Висновки. Таким чином, представлені методичні підходи дозволяють виконувати порівняльний аналіз переваг і недоліків стандартних та інших програмних продуктів, визначати доцільність їх впровадження; розробляти, аналізувати та оцінювати нові проекти АІСО, з поетапним описом послідовності робіт;

визначати оптимальні методи, при впровадженні програмного продукту; навчати персонал та підвищувати його кваліфікацію. А це сприятиме прискоренню процесів автоматизації систем обліку на підприємствах, які мають свою специфіку. Поряд з цим, серед напрямків подальших досліджень, можна зазначити на можливості розробки програмного продукту з автоматизацією обліку для підприємств соціальної сфери, а також казенних підприємств.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. 1С: Предприятие 7.7. Конфигурация «Бухгалтерский учет» для Украины. – Редакция 2.Руководство по ведению учета (описание конфигураций). – М.:1С, 2002.
2. Береза А.М. Основи створення інформаційних систем: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.:КНЕУ, 2001. – 143с.
3. Дубій О. 12 уроків з 1С: Бухгалтерія. – 2-ге вид., оновл. – Львів: БаК, 2002. – 120с.
4. Завгородний В.П., Савченко В.Я. Бухгалтерский учет, контроль и аудит в условиях рынка, - К.: Блиц-информ, 1995. – 215с.
5. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку: історія, теорія, перспективи: Наукове видання. – Житомир: АСА, 2001. – 267с.
6. Писаревська Т.А. Інформаційні системи обліку та аудиту: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2004. – 203с.
7. Пилипенко А.А. Організація обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства/ Наукове видання. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2007. – 276с.

Аннотація. В статье представлены основные методические подходы создания автоматизированных информационных систем учета, исходя из специфики предприятий, на примере программного продукта «1С: Бухгалтерия». Определены преимущества и недостатки каждого из подходов.

Ключевые слова: автоматизация систем учета, специфика предприятий, разработка, анализ, конфигурация программы.

Summary. The article gets over the key methodical approaches to building up automated accounting information system with enterprise specification, by the example of program product «1С:Accounting». Shows the advantages and disadvantages of each key methodical approaches.

Keywords: automation of the accounting system, enterprise specification, working out, analysis, program configuration.

*Рецензент д.е.н., професор ХНЕУ Пилипенко А.А.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Полякова О.М.*